

A **Tudományos és Műszaki Tájékoztató** októberi (1982/10.) számának legátfogóbb írása *Havasi Zoltán*nak a könyvtári kutatás és fejlesztés kérdéseivel foglalkozó tanulmánya: ez foglalja el a legnagyobb helyet a folyóiratban, és minden bizonnyal ez fogja a legnagyobb vitát is kiváltani az érdeklődő olvasók körében. (Meg feltehetően *Kruchina Ottó* cikke a *könyvtár fogalmáról*, a könyvtárra minősítés alsó határáról, amelyet az építésügyi és városfejlesztési könyvtárhálózati központ 500 kötetben állapított meg úgy, hogy e kritikus állománynagyságot két selejtezési időszak átlagában számítja.) *Havasi Zoltán* írásában hivatkozik a Tudománypolitikai Bizottságnak az országos távlati tudományos kutatási terv korszerűsítésével kapcsolatban hozott határozatára, melynek értelmében a nem közvetlenül társadalmi-gazdasági hasznosítású (természet- és társadalomtudományi) kutatómunkát az intézetek, az egyetemek és a közgyűjtemények keretében kell végezni. A könyvtárak tudományos kutatóhelyként a kutató-fejlesztő munka két fő ágában fejthetik ki tevékenységüket: kultúránk írott és nyomtatott emlékeinek, értékeinek rendszerezésében és nyilvántartásában (ez a könyvtári kutatási ág szorosan kapcsolható az Akadémia és a Művelődési Minisztérium *Kulturális és történelmi emlékeink, értékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása* c. közös, tárcaszintű kutatási főirányához); továbbá részt vállalhatnak a művelődéspolitikai szempontú művelődéskutatásból, a közművelődés korszerűsítésével kapcsolatos tudományos feladatokból, az informatikai rendszerek, módszerek és eszközök tanulmányozásával és alkalmazásával összefüggő tudományos vizsgálódásokból (ez a kutatási ág a Művelődési Minisztérium *Közművelődésünk helyzete és fejlődésének távlatai* című kutatási főirányába illeszkedik). A szerző hangsúlyozza, hogy mindkét főirány könyvtári kutatási szempontjátágnak kell értelmezni: közöttük nemcsak a humán, hanem a technikai-műszaki elméleti kutatási szempontoknak, illetve lehetőségeknek is helyet kell kapniuk. *Havasi Zoltán* az elmúlt évek könyvtári kutatómunkájának tapasztalatait levonva javaslatot tesz a kutatásirányítás új szervezeti

rendszerére is, amelyben irányító szerepet szán az Országos Széchényi Könyvtárnak, s a rendszernek az egész könyvtárügyre való kiterjesztése érdekében feltámasztandónak itéli az Országos Könyvtárügyi Tanács kutatáspolitikai szakbizottságát. (A Nemzeti Könyvtár kutatásirányítói szerepvállalása az első pillantásra természetesnek tűnik, megvalósítása azonban véleményünk szerint attól függ, hogy egy sokféle érdekű, sokféle húzó szakma vezető és nem vezető intézményeivel mennyire tudja elfogadtatni magát, mennyire képes vitathatatlanná tenni e szerepet, amelyhez eszközei, kellei részben a nemzeti könyvvagyyon, részben a létfontosságú központi szolgáltatások révén rendelkezésére is állnak.)

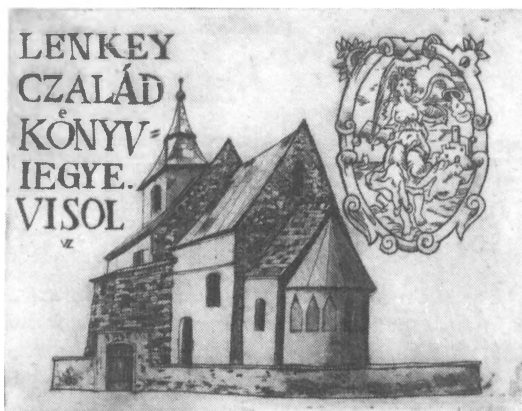
A matematikai módszerek könyvtári-informatikai alkalmazásának terjedéséről, illetve e módszerek lehetőségei mellett három írás is tanúskodik a **TMÉ** e számában: *Marton János* az MTA Szege-di Biológiai Központjának könyvtára által 1981-ben scientometriai módszerrel végzett mérés eredményességéről megállapítja, hogy a hivatkozáslemezés teljesítményértékelés a vizsgált szegedi kutatók, illetve kutatócsoportok tudományos munkájáról olyan rangsort állított fel, amely jól megfelel az intézményben kialakult „házon belüli” értékrendnek. (Ehhez a cikkhez kapcsolható a szemleirovatnak a tudományos folyóiratok minőségéről és kiválasztásáról szóló referátuma.) *Hunyadiné Naszádos Edit* pedig a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat által a különféle könyvtári jegyzékek számítógépes feldolgozásához, illetve készítéséhez alkalmazott hálóterves módszert ismerteti.

A **Könyvtári Jegyzékek** című Békés megyei híradó 1982/2-es száma ismét kirukkolt egy követségre méltó témaötlettel: közli a megyéhez kötődő, élő irodalmi alkotók — költők, írók, irodalomtörténészek — névsorát. *Balogh Ferenc* csaknem hatvan, országosan ismert vagy a megyén belül számon tartott nevet sorol fel, olyanokra figyelmeztetve e listával a könyvtárosokat, akik adott esetben helyi kötődésük alapján minden bizony-

nyal könnyebben megnyerhetők a könyvtári közreműködésre, mint a megyén kívüliek. A könyvtári helyi hagyományok ápolását — vagy felélesztését — két másik írás is jól szolgálja: *Beck Zoltán* megemlékezése a 65 éve elhunyt Gyóni Gézáról, valamint *Szakács Istvánnak* a battonyai olvasóegyletek történetét összefoglaló dolgozata; ennek immár második folytatása jelent meg. A most közölt rész az országos összefüggéseket sem mellőzve foglalkozik a helyi olvasókörök két világháború közötti történetével.

Az iskolai könyvtárak állományadatait az ország talán legrégebben működő iskolai könyvtári szakfelügyelője, *Palotás Adám* ismerteti, a módszertani szakterületet pedig két jó műhelymunka képviseli: *Csobai László* a megye „B”-típusú könyvtárainak állományfeltáró tevékenységét tekintti át, *Knyihár Andrásné* gyermekkönyvtáros viszont egy nemrég megújult gyermekkönyvtár — a békési — foglalkozásait értékeli. Az állományfeltárással foglalkozó írás, amelynek szerzője megyei szakfelügyelő, jelentőségének megfelelő felelősséggel szól a középfokú könyvtárak (15 intézmény) katalogizáló tevékenységéről, a megyei könyvtár által a 60-as évek második felében készített katalógusépítő program eredményeiről, az alapkatalógusok elkészültéről, az időben visszafelé is haladó feltárás üteméről, gondjairól (Oroszázán és Gyomaendrődön még csak szerzői katalógus van!), a jó munka feltételeiről, illetve biztosítékairól (a személyi változások káros következményeit csökkentő házi szabályzatok kötelező elkészítéséről), az új bibliográfiai leírási szabvány alkalmazásával összefüggő teendőkről (a szakfelügyelet a régi előírások szerint készült katalóguscédulák átjelzetelése mellett foglalt állást). A békési városi gyermekkönyvtárról szóló cikk kitűnő fóruma a tapasztalatcserének: nemcsak az iskolák csoportos könyvtárlátogatásainak hasznát mutatja föl, hanem a sok foglalkozás, csoportos látogatás okozta kedvezőtlen jelenségekre is felhívja a figyelmet, ráadásul a csoportos foglalkozások (tanórák, szabad idő foglalkozások) előkészítéséről és lebonyolításáról szólván valósággal módszervásárt kínál, forgatókönyvekbe való ötleteket villant fel.

Az **Együttnek**, a Szolnok megyei könyvtárak híradójának 1982/1—2-es jelzésű összevont számát a tartalmi gazdagságon és változatosságon kívül a népes szerzőgárda felvonultatása is jellemzi; ráadásul más megyeiek — két gyermekkönyvtáros — neve is olvasható a szerzők listájában. Mint már megemlékeztünk róla, az Együtt előző (1981/3.) számában *Károlyi Ágnes* cikkéről heves

vita robbant ki, amelybe a híradó szerkesztősége már a vitacikk közlésével egy időben az ország több számon tartott gyermekkönyvtárosát is bevonta. A mostani számban a szekszárdi *Loridon Ilona* és az esztergomi *Bátonyi Éva* kért és kapott szót. *Loridon Ilona* cikkében arra a veszélyre hívja fel a figyelmet, ami az utóbbi években eluralkodott csoportosfoglalkozás-dömpingből fakad: a személyes kapcsolatokon alapuló, meghittebb egyéni beszélgetések háttérbe szorulnak a gyermekkönyvtárakban! *Bátonyi Éva* szintén az egyéni és a csoportos foglalkozások viszonyával foglalkozik, s ezek elválaszthatatlanságát hangsúlyozza. Közben pedig maga is rendszeralkotóvá válik: a saját tapasztalatai alapján felvázolja a csoportos foglalkozások lehetséges sémáját, úgy, hogy egyrészt a heterogén csoportok részére esetenként tervezett és szervezett foglalkozásokat, másrészt a homogén kisközösségek számára folyamatosan, hosszabb távra tervezett programokat különbözteti meg, s mindkét csoportban további, finomabb tagolást is alkalmaz. Mivel az Együtt vitája elméleti és gyakorlati alapkérdések körül forog, szerkesztőségünk kötelességének érzi, hogy a vélemények és ellenvélemények elhangzása után részletesen megismertesse olvasóit az Együttben folytatott eszmecserével és a nézetek ütköztetésének végeredményével.

A különféle Szolnok megyei könyvtártípusok körében végzett felmérések közül az egyik rendkívül fontos kérdéssel, a nagyüzemi munkások tudati változásainak olvasási tükröződésével foglalkozik a nagyüzemi szakszervezeti könyvtárak tapasztalatai alapján (*Kiss József*); a másik a tanácsi könyvtári alközpontokban olvasó ipari munkások könyvtárhasználatát vizsgálja (*Szurmay Ernő*). A tudati változások alig-alig mérhetők, minden következtetés levonásakor fenyeget a belemagyarzás, a beleeröltetés veszélye. A mérhető ada-

tok alapján azonban a két írásból kétségtelenül kilálglik, hogy — ha kis mértékben is — az igényesség irányában fejlődik a munkások érdeklődése: Berkesi, Szilvási és a krimik felől a mai valóságot, társadalmi kérdéseket feltáró írók és művek felé fordult (Moldova György, Fehér Klára, Galgóczi Erzsébet, Szabó Magda); továbbá a szakirodalom is mind nagyobb teret nyer olvasmányaik között. Aminek sokkal kevésbé lehet örülni: a klasszikus magyar irodalom vesztett népszerűségéből. Egy harmadik, a megyei könyvtárban végzett vizsgálódás adatai pedig arra világítanak rá, hogy az igénytelenség újratermelődése ellen sincs biztosítékunk: például a szakközépiskolások és a szakmunkástanulók szépirodalmi olvasmányainak zömét, 44,7 százalékát az „egyéb” kategóriájú könyvek — lektűrök, bestsellerek, egészségügyi felvilágosító munkák — alkotják, s csak igen kis részben az igazán értékes szépirodalmi alkotások (*Esztó Péterné—Farkas Gyuláné*).

Van még jó pár, olvasásra, tanulmányozásra érdemes írás az Együttben, ezek közül csupán két, közvetlen könyvtárpolitikai, illetve gyűjteményszervezési döntést is „előhívó” cikkre, illetve adatra hívjuk fel a figyelmet. Az egyik írás összegzésében *Pápayné Kemenczey Judit* azt az adatot közli, hogy a megye iskolai könyvtárainak utolsó évi állománygyarapítási összegéből csupán 9 Szolnok megyei könyvtár vásárolhatja meg egy példányban az esztendő folyamán az általános iskoláknak beszerzésre javasolt új műveket; két példányt egyetlen iskolai könyvtár sem vehet! A másik elemzésben a Jászberényi Városi-Járási Könyvtár munkatársa, *Hasznos Rozália* az egyévesnél „idősebb” periodikumok forgalmi adataiból arra a kérdésre válaszol, melyik folyóiratokat érdemes beköttetni, illetve egyáltalában megőrizni.

A Vas megyei Könyvtárak Értesítője elmúlt évi 2. számának vezércikke igen fontos témáról szól: a hálózati elvnek a szolgáltatások közvetítésében való érvényesüléséről. A cikk alapja egy vizsgálódás, amely a megye 17 „C”-típusú könyvtára közül kiválasztott intézményekre terjedt ki, s célja annak megállapítása volt, hogy ezek milyen mértékben és színvonalon közvetítik a nagyobb könyvtárak (hálózati alközpont, központ, országos szakkönyvtárak) szolgáltatásait. A végkövetkeztetések korábbi sejtéseket erősítenek meg: például azt, hogy a szolgáltatások közvetítésében a főszeret a könyvtáros felkészültsége és ügyszeretete játssza a dokumentumbázis színvonalas kiépítésével, a könyvtárközi kölcsönzési kez-

deményezések alapjául szolgáló kurrens bibliográfiák, állományjegyzékek kézbeadásával és a megfelelő feltárással; továbbá azt is, milyen meghatározó ereje van a könyvtár és az alközpont vagy központ egymástól való távolságának, valamint az intézmény felszereltségének. A hálózati alközpontokra és a központra háruló feladatok kijelölése nagyon rokonszenves: a jó módszertani-hálózati munka segítségével a könyvtárak intézményi erejének megteremtése vagy megszilárdítása a cél, „hogy könyvtár és könyvtár között egyre kevésbé legyen megkülönböztető tényező a könyvtáros felkészültsége”; a hálózati központ pedig „teremtse meg anyagi feltételeit annak, hogy díjmentesen adhasson tartalomjegyzék-másolatot a Művelődési Közlöny számairól” stb. . . Minderről, a „hogyanokról” szívesen olvastunk volna még többet is.

A vasi híradó e számának egyéb fő tématerületei az integráció és az iskolai könyvtárügy. Az előbbivel foglalkozó riportnak — amely arról szól, hogy a Szentgotthárdi Nagyközszégi és Körzeti Könyvtár bevonta ellátó rendszerébe a település szakszervezeti könyvtárait —, pontosabban a cikkben ismertetett tényeknek, tapasztalatoknak fontos könyvtárpolitikai következményei is lehetnek. A másik területről is figyelemre érdemes jelzéseket kaphatnak az irányító szervek: az iskolai könyvtárak időszakos sajtótermékekkel való ellátásáról írott cikk például szóvá teszi, hogy a Művelődési Minisztérium által kiadott folyóiratjegyzék — amelynek alapján az iskolai vezetők és (vagy) a gondnokok periodikákat rendelnek — elavult, új kiadására volna szükség, mivel az időközben történt javaslatokat, módosításokat nehéz nyomom követni.

Ínséges napjainkban jó olvasni felemelő tényekről is: például arról, hogy amióta a szombathelyi Savaria Közlekedésgépészeti Szakközépiskolában 1981 szeptemberében függetlenítették az iskola könyvtárosát, a forgalom és a látogatottság a korábbinak háromszorosára nőtt. Persze ehhez a megfelelő környezet, a színesebb állomány (a 330 hanglemezzel!), továbbá a könyvtárban folyó csoportos foglalkozások is kellettek, és természetesen a tanítási órák készítése úgyszintén. A tartalmas híradószám egyéb írásai ausztriai tanulmányi kirándulásról, olvasótábori tapasztalatokról, a Kőszegi Posztó- és Nemezgyár új könyvtáráról, a Csepregi Körzeti Könyvtár zenei részlegéről, valamint a celldömölki 4. sz. Keripar üzem közművelődési tevékenységéről szólnak, és közli a folyóirat a megyei könyvtárban 1982 második negyedévében készült helyismereti irodalomkutatások jegyzékét is.

A Szülőföld vonzásában. **Illyés Gyula Tolnában** címmel, a megye nagy fiának 80. születésnapjára ajánló bibliográfiát adott ki a Szekszárdi Megyei Könyvtár. A *Hargitai Nikó* és *Miszlai Sarolta* által összeállított, hétszáz példányban sokszorosított bibliográfia egy Illyés-vers és egy riport közlése után az életrajzi tényeket sorolja fel időrendben, az 1981-ig könyv alakban megjelent művek első kiadásainak adataival együtt, majd *Illyés Tolnában* címmel 1945 utáni látogatásairól emlékezik meg, továbbá — külön részben — a szülőföldhöz kötődő írásaira hívja fel az olvasók figyelmét. A kiadvány nagyobbik felét a kortársi visszaemlékezések és Illyés Gyula Tolnába írt 13 levelének szövegváltozatok teszik ki; az érdekes kötetet a költőre vonatkozó helyi fényképekből szerkesztett kis összeállítás zárja. (1982. 84 l., 6 sztl. t.)

A **Komáromi Lapok 1885—1888** című repertórium megjelenésével a tatabányai József Attila Megyei Könyvtár nagy helytörténeti vállalkozásainak újabb termékét veheti kézbe az olvasó. A régi Komárom megye 1880-tól 1944. december 16-ig megjelent patinás újságjának feltárása során az első négy évfolyam anyagát számba vevő repertórium 1980-ban jelent meg (az erről szóló híradást lásd a Könyvtáros 1981-es évfolyamában, a 117. oldalon), s a második négy év anyagával is gyorsan jelentkezett az összeállító, *Korda Rudolfné*, illetve a kiadó megyei könyvtár. Az előző kötethez hasonló rendszerű cikkbibliográfia feldolgozási módszere a történetiséget legjobban érzékeltető időrend, s mivel minden tételét (2226) magyarázza is — ha a cím nem közöl elegendő információt a tartalomról —, rendkívül érdekes és tanulságos, egy elmúlt korszak történetébe, hétköznapjaiba kitűnő betekintést nyújtó olvasmány-

ként forgatható. A 320 példányban sokszorosított repertórium nagy adatanyagában való keresést egyetlen, több szempontú betűrendes mutató segíti. (1981 [1982] 261 l.)

Villamosmérnöki szakirodalmi tájékoztató eszközök válogatott jegyzéke 1969—1981 címmel oktatási segédletet jelentetett meg 500, sokszorosított példányban a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára. *Fodor Zsolt* összeállítása az 1968-ban a Tankönyvkiadó által közreadott *Villanossági irodalomkutató* című, a Csát—Héberger—Pásztor szerzői hármastól összeállított egyetemi segédkönyv kiegészítésére készült. 640 tételét, amelyek a kibocsátó könyvtár és a műegyetemi intézeti, illetve tanszéki könyvtárak, valamint az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár raktári jelzeteit is közlik, kilenc fejezetbe — sorolta a szerkesztő; majd külön részben közli a villamosmérnökök számára igénybe vehető, számítógépes tájékoztatást nyújtó intézmények adatait. A határterületek anyagából is válogató jegyzék végén tárgymutató és a lehelvények adatait tartalmazó összeállítás található. (1982. 109 l.)

Művészekről, a megye területén élő alkotókról *Szolnok és Veszprém* megye adott ki bibliográfiát. A *Verszeghy Ferenc Megyei Könyvtár bibliográfiái. Képzőművészeti sorozat IV.* jelzéssel a szolnoki **Simon Ferenc** szobrászművészről jelent meg bibliográfia, amelyet *Bálintné Hegyesi Júlia* állított össze. A 300 példányban sokszorosított kiadvány *Szurmay Ernő* életrajzi adatokat is közlő bevezetője után 284 tételben, évek szerinti elrendezésben sorolja fel a művészlőr megemlékező kézikönyveket, majd a róla szóló cikkeket, közleményeket és

kiállítási katalógusokat. Külön fejezetbe csoportosította Simon Ferenc írásait, a rádióban elhangzott beszélgetéseinek adatait, majd alkotásainak, díjainak felsorolásait. Az összeállítást névmutató és több reprodukció zárja. (Kár, hogy a fényképfelvételek nem kerültek jobb papírra, így gyengítik a jó kiadvány hatását.) (1982. 96 l., 14 t.) — Az 1958 óta Badacsonytomajon élő **Udvardi Erzsébet** festőművész munkásságát, illetve annak visszhangját *Kertész Károlyné Bárány Délibáb* vette számba, a kötetet pedig a veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár jelentette meg a *Horizont Közművelődési Könyvtár* nevű sorozat 7. kiadványaként 600 példányban, sokszorosításban. A szerkesztő a rövid életrajzi adatközlés után 514 tételben — ugyancsak időrendi csoportosításban — közli a művészlőről szóló írások jegyzékét, majd néhány róla és alkotásairól szóló előadást, illetve egy verset ad közre, végül alkotásait és kiállításait regisztrálja, s a hasznos összeállítást névmutatóval zárja. (1982. 119 l.)

Külföldi folyóiratok jegyzéke 1979—1982 címmel a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat megjelentette az elmúlt négy évben járatos 900-féle külföldi periodikájának címtárát. Az ötven példányban kibocsátott jegyzék, amely az 1976—1978-as évek anyagát feltáró összeállítás helyébe lépett, a TEXT—PAC rendszerrel készült a KSH Számítógéppont IBM 370/138-as számítógépén; szerkesztői *Jankó Gézané*, *Kiss Judit* és *Sulász Kosztász*. A jegyzék első 89 oldalát a betűrendes felsorolás, második részét pedig 293 oldalon a szakrendi rész foglalja el. A számítógép lehetőségeit felhasználva mindkét adatscsoportosítás sokfajta információt közöl a KSH periodikumairól, rá-

adásul a rendszer alapján készült, egyéb szempontú indexek is hozzáférhetők a könyvtár folyóirattárában. A KSH könyvtára az általa létrehozott adatállomány rendszeres felújításával évenként szándékozik folyóiratjegyzéket kiadni. (1982.)

Kodály Zoltán (1882—1967) címmel gazdag Kodály-állományának katalógusát adta közre sokszorosításban, 300 példányban a Debreceni Városi Könyvtár zenei gyűjteménye. A zenei könyvtár raktári jelzeteit is tartalmazó leírások tárgykörök szerint, azokon belül pedig betűrendben követik egymást, a katalógusban való keresést pedig külön- név-, illetve címmutatóval könnyítették meg az összeállítók: *Kovács Piroska* és *Papp Emma*. A füzet főbb csoportjai: Önálló kiadványok; Kodály írásai; Elméleti munkák; K. Z. a magyar irodalomban; Diszkográfia és műismeretések (szinpadai művek, zenekíséretes vokális művek, zenekari művek, kamaraművek, szólóhangszerre írt művek, szólóénekek zongorakísérettel, kórusok, pedagógiai művek). Az összeállítók nemcsak önálló, hanem gyűjteményes munkákat és zenei folyóiratokban megjelent cikkeket is számba vettek. (1982. 107 l.)

Az **Országos Oktatástechnikai Központ** témabibliográfia-sorozatának 9. füzetében az **Ének-zene** tantárgy tanításához felhasználható dokumentumok (a veszprémi intézet eszköztárában megtalálható magyar és idegen nyelvű folyóiratcikkek, könyvek és — első ízben a sorozat történetében — a kapcsolódó hangos-képes információhordozók) bibliográfiai leírásait közli betűrendes csoportosításban, 121 tételben *Tölgyesi Józsefné* összeállító; a sorozat 11. füzeté pedig **Videobibliográfia** címmel azokat az intézményeket kívánja tájékoztatni, amelyek már rendelkeznek képmagnóval, más néven: videomagnóval. (Vajon miért kell ezt az idegen kifejezést most forgalomba hozni, amikor a magyar fül számára jobban hangzó, érthetőbb és rövidebb *képmagnó* szó már meghonosodott?) *Borián Beatrix* az 1970-es évek elejétől napjainkig a témáról megjelent, pedagógiai vonatkozású

szakirodalmat vette számba betűrendes válogatásában, amelyben külön szerepelteti a könyveket és a folyóiratokat. (1982. 23, illetve 30 l.)

Mit tehet a könyvtár? címmel érdekes műfajú cikkgyűjteményt tett közzé az Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ a szolnoki Verseghy Ferenc Megyei Könyvtárral közösen a *Jászberényi Városi-Járásai Könyvtár* 1970 és 1980 közötti tíz évéről. Az évtized elején történt a könyvtár új épületének birtokbavétele, majd fiatalos útkeresése, kísérletei, amelyek országos visszhangot keltettek, s az intézményt a közművelődési könyvtári műhely rangjára

emelték. A *Szurmay Ernő* által szerkesztett és a könyvtár közelmúltig volt igazgatója, *Arató Antal* által válogatott gyűjtemény elsősorban a *Könyvtárosban*, kisebb számban pedig más könyvtárügyi orgánumban megjelent írások segítségével érzékelteti a jászberényi könyvtár sokrétű tevékenységét, mégpedig a következő tárgykörök szerinti csoportosításban, illetve fejezetekre tagolva: Könyvtár és művelődés; Az intézmény környezete és bővítése; Az állomány és gyarapítása; Tájékoztató és feltárás; Olvasásismeret, könyvajánlás, olvasómozgalmak. A szépen sokszorosított kiadvány a legtöbb cikket hasonló formájában közli, és sok grafika, illusztráció, illetve dokumentummásolat is élénkíti a minden közművelődési könyvtáros számára tanulmányozásra érdemes könyvet, amely a jászberényi könyvtárról 1970 és 1980 között megjelent cikkek, valamint a munkatársai által ebben az időszakban írt publikációk jegyzékével zárul. (Szolnok 1982. 185 l.)

A gyermekkönyvtárak állományának raktározása és katalógusai címmel helyzetképet adó és javaslatot is tevő kiadványt jelentetett meg négyezer példányban, sokszorosításban az Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ. A *Bodor Jenőné*, *Ramháb Mária* és *Vasné Mézszáros Katalin* nevével jegyzett munka úgy született, hogy 1980 végén az OSZK KMK a Kecskeméti Megyei Könyvtár által összeállított kérdőív segítségével megkísérelte feltérképezni 130 „A”- és „B”-típusú könyvtár gyermekszolgálatának helyzetét. A 113 visszaérkezett válasz alapján készült helyzetrajz kiterjed az állomány legfontosabb raktározási és feltárási kérdéseire, a javaslatok pedig nemcsak e területekre vonatkozó módszertani tanácsokat tartalmaznak, hanem a könyv- és könyvtárhaználatra nevelő tájékoztató táblákkal, valamint a központilag és helyileg elvégzendő munkafolyamatokkal is foglalkoznak. A kiadványt német és orosz nyelvű összefoglalás zárja. (1982. 84 l. — 14 Ft)

Az **Építésügyi Központi Könyvtár**, az építésügyi és városfej-

lesztési könyvtárhálózat központja módszertani körlevél-sorozatának 3. füzetében a könyvtári szakirodalomból kínál 101 tételes válogatást a hálózat műszaki könyvtárosainak. (1982. 12 l. — soksz.)

A Hajdú-Bihar megyei könyvtár mikrofilm állományának katalógusa 1981 címmel 400 példányban sokszorosított jegyzék *Baranyi József* összeállításában a helyismereti-helytörténeti kutatásban oly fontos 43 debreceni, illetve megyei (helyi) hírlap használatát kívánja elősegíteni. A mikrofilmre felvett lapok legrégebbi példánya 1848-ból, a legfrissebb pedig az 1950-es évtizedből való. A mikrofilmek feltárása a jegyzékben a könyvtár hírlap- és folyóiratállományának rendszere alapján igen részletesen és alaposan történt, s kellő tájékoztatást nyújt nemcsak a tekercsek tartalmáról, hanem a lapok „életrajzáról” is. (1981 [1982] 189 l.)

Paleográfiai útmutató 15—17. századi magyar nyelvű kéziratok olvasásához címmel az Eötvös Loránd Tudományegyetem könyvtár-tudományi tanszéke, valamint az Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ kiadta *Varjas Béla* igei fontos könyvtárosképzési segédletét, amely azonban nem kerül közforgalomba. Mivel az effajta segédanyagokat a városi és a megyei könyvtárosokon kívül több nagyobb magyar gyűjtemény munkatársai, sőt kutatók és levéltárosok is használhatnák, érdemes volna nagyobb körben is terjeszteni az útmutatót. (1982. 12 l. — soksz.)

Könyvtárakról — könyvtáraknak címmel tájékoztatót állított össze és jelentetett meg a szombathelyi Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár az észak-dunántúli régió területi együttműködési körében részt vevő könyvtárak fontosabb adataival. *Pethő Gyula* összeállítása elsősorban a könyvtárközi kölcsönzés megbízhatóbbá tételét és az ehhez kapcsolódó másolatszolgáltatást kívánja segíteni, s az 1965-ben megjelent *Könyvtári Minerva* hiányait pótolni. Ezért települések szerint sorol fel 159, különféle hálózatokba tartozó könyvtárt, s

közli legfontosabb adataikat (cím, vezető, állomány, gyűjtőkör, szolgáltatások, másolóberendezések és másolási feltételek). (1982. 42 l.)

A zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár új épületbe költözésétől eltelt egy év alatt több, egyszerű sokszorosítással készült ajánló jegyzéket adott ki: például *anyák napjára* és a *nőnapra* 50 tételes bibliográfiát az általános iskolák alsó tagozatos tanulói részére; ajánló bibliográfiát a *Szép magyar beszéd* verseny résztvevői számára; *Arany-verselemzések* bibliográfiáját, továbbá — ugyancsak alsó tagozatos általános iskolásoknak — a *Tél — télapó — karácsony* című, 49 tételes jegyzéket.

Az Országgyűlési Könyvtár témafigyelő szolgáltatását, amely mintegy 250 külföldi, elsősorban nemzetközi kérdésekkel foglalkozó folyóiratra, külföldi parlamenti kiadványokra és ENSZ-dokumentumokra terjed ki, 1983. január elsejétől kezdve nagyobb körre terjesztette ki. A szolgáltatás népszerűsítésére kiadott, ezer példányban sokszorosított füzet a figyeltetésre kiválasztható témák felsorolásán kívül a szolgáltatás alapját képező folyóiratok jegyzékét is közli. (1982. 28 l.)

December 1-ig a szerkesztőségbe érkezett periodikus kiadványok; munkatervek: Felsőoktatási Szakirodalmi Tájékoztató. Műszaki és természettudományok. 1982/1. sz. (Tankönyvkiadó — a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára); [Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, „Gyászkeretes bibliográfiák”:] *Gáll István (1931—1982); Gazdaságpolitikai Tájékoztató.* 1982/9. sz., szeptember (Balassi Bálint Megyei Könyvtár, Salgótarján); *Irodalomkutatások. Az általános és a szakkönyvtárakban elvégzett irodalomkutatások jegyzéke.* 1982. november (Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom. Referáló lap.* 1982/2. sz. (Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ); *Könyvtári Kiadványok. A Hajdú-Bihar megyei Könyvtárba beérkezett kötelepéldányok alapján.* 1982. szeptember—október; *Könyvtári Tájékoztató.* 1982/11. sz., november (Nagyközségi és Járasi Könyvtár, Edelény); *KTMF Tájékoztató.* 1982/11. sz., november (Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola, Győr); *Kurrens folyóiratok Bács-Kiskun megyei lehellyjegyzéke* 1982. (Katonai József Megyei Könyvtár, Kecskemét); *Kurrens időszaki kiadványok* 1980. (Országos Széchényi Könyvtár); *Külföldi Társadalomtudományi Kézíkönyvek. Országos gyarapodási jegyzék.* 1982/1. sz. 12302—13196. sz. tétel (OSZK); *Külföldön megjelent fontosabb jogtudományi művek jegyzéke.* 1982. harmadik negyedév (Országgyűlési Könyvtár); *Magyar folyóiratok szépirodalmi publikációinak válogatott repertórium* (1981. július 1.—december 31.) ([Az] Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, Központi Olvasóterem); *A Magyar Irodalom és Irodalomtudomány Bibliográfiája* 1978. (OSZK); *Szakirodalmi Gyorstájékoztató.* 1982/10. sz. ([A] Testnevelési Főiskola Könyvtára); *Tájékoztató a külföldi közgazdasági irodalomról.* „A”-sorozat. *Referátumok* 1982/8—9., „B”-sorozat. *Bibliográfia* 1982/8—9. sz. (Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem, Központi Könyvtár); *Tájékoztató a Vas megyéről szóló irodalomból.* 1982. október (Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Tájékoztató jegyzék vezetők számára.* 1982/10. sz., október (Hajdú-Bihar megyei Könyvtár, Debrecen); *Új kutatási és műszaki fejlesztési jelentések az Országos Műszaki Könyvtárban.* 1982/5. sz., május, 1982/6. sz., június, 1982/7. sz., július (Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár); *Új Média. Audiovizuális állománygyarapítási tanácsadó.* 1982/2. sz. (Országos Oktatástechnikai Központ, Veszprém); *Vezetői információ.* 1982/9. sz., 1982. okt. 30. (Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola, Főiskolai Könyvtár, Győr); *Világírodalmi Híradó.* 22. sz., 1980. október—december. (Állami Gorkij Könyvtár); *Világszerzte. Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum információs szolgálata.* 1982/14., 15. sz. (OPKM). — *A zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár gyermekrészlegének 1982/83. évi foglalkozási te-*

tember—október; Könyvtári Tájékoztató. 1982/11. sz., november (Nagyközségi és Járasi Könyvtár, Edelény); *KTMF Tájékoztató.* 1982/11. sz., november (Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola, Győr); *Kurrens folyóiratok Bács-Kiskun megyei lehellyjegyzéke* 1982. (Katonai József Megyei Könyvtár, Kecskemét); *Kurrens időszaki kiadványok* 1980. (Országos Széchényi Könyvtár); *Külföldi Társadalomtudományi Kézíkönyvek. Országos gyarapodási jegyzék.* 1982/1. sz. 12302—13196. sz. tétel (OSZK); *Külföldön megjelent fontosabb jogtudományi művek jegyzéke.* 1982. harmadik negyedév (Országgyűlési Könyvtár); *Magyar folyóiratok szépirodalmi publikációinak válogatott repertórium* (1981. július 1.—december 31.) ([Az] Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, Központi Olvasóterem); *A Magyar Irodalom és Irodalomtudomány Bibliográfiája* 1978. (OSZK); *Szakirodalmi Gyorstájékoztató.* 1982/10. sz. ([A] Testnevelési Főiskola Könyvtára); *Tájékoztató a külföldi közgazdasági irodalomról.* „A”-sorozat. *Referátumok* 1982/8—9., „B”-sorozat. *Bibliográfia* 1982/8—9. sz. (Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem, Központi Könyvtár); *Tájékoztató a Vas megyéről szóló irodalomból.* 1982. október (Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Tájékoztató jegyzék vezetők számára.* 1982/10. sz., október (Hajdú-Bihar megyei Könyvtár, Debrecen); *Új kutatási és műszaki fejlesztési jelentések az Országos Műszaki Könyvtárban.* 1982/5. sz., május, 1982/6. sz., június, 1982/7. sz., július (Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár); *Új Média. Audiovizuális állománygyarapítási tanácsadó.* 1982/2. sz. (Országos Oktatástechnikai Központ, Veszprém); *Vezetői információ.* 1982/9. sz., 1982. okt. 30. (Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola, Főiskolai Könyvtár, Győr); *Világírodalmi Híradó.* 22. sz., 1980. október—december. (Állami Gorkij Könyvtár); *Világszerzte. Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum információs szolgálata.* 1982/14., 15. sz. (OPKM). — *A zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár gyermekrészlegének 1982/83. évi foglalkozási te-*

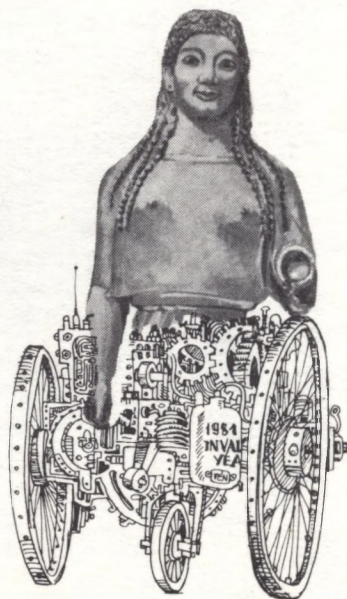
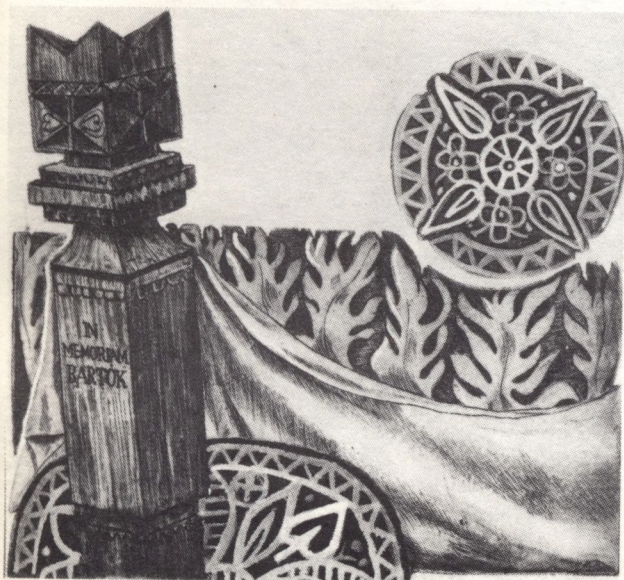

SZÖLGÉNYI PÁL

VÉN ZOLTÁN
grafikáiból
(Cikkünket lásd a 47. oldalon)

Cristofori Faciem die
Quacunq̄ue tueris
illa nempe die morte mala
non morieris.